ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ..... Δραχμὰς 7.50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ..... Φρ. Χρ. 8

Διαχειριστής: Σ. ΒΕΛΛΗΣ

ΕΤΟΣ Δ' — ΑΡΙΘΜΟΣ 130

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ Λ. 10

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν:
"ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ" ΑΘΗΝΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Ἀπριλίου 1909

Ἡ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὸν ἔλεγχον δωδεκαμελοῦς συμβουλίου ἐκ δικηγόρων ἐν Ἀθήναις.

Ἐπόπται τῆς ὕλης καὶ ὑπεύθυνοι
ΠΕΤΡΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ
Π. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ—Ε. ΚΟΥΛΟΥΜΒΑΚΗΣ—Α. ΜΠΟΥΚΡΑΣ
Δικηγόροι ἐν Ἀθήναις

Η ΘΕΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἐν κυριολεξίᾳ ρηξικέλευθον παρ' ἡμῖν διάλεξιν τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων τῆς «Δικαιοσύνης» ἐκτάκτων συνεργατῶν κ. ***Ἠλ. Ἀναστασιάδου,*** *ἀνακοινωθεῖσαν κατὰ μίαν τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τοῦ Νομικοῦ Τμήματος τοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ θέμα εἶνε τόσον εὐρύ, ὅσον καὶ ὁ ὁρίζων τῆς συγχρόνου νομικῆς ἐπιστήμης, παρακολουθούσης κατ' ἀνάγκην τὴν πρόοδον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ὑποτασσομένη εἰς τὴν δύναμιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Εἶνε ἄκρως εὐχάριστον καὶ ἐξόχως εὐοίωνον τὸ φαινόμενον τῆς ἐπιδόσεως νέων καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιστημόνων, μετ' ἐνθουσιασμοῦ μελετώντων τὰ πορίσματα τῆς νεωτέρας θετικῆς ἐπιστήμης, χειραφετουμένων ἀπὸ τῆς ἀγωνιώδους προσπαθείας νὰ συνάγωσιν ἀφῃρημένα ἀξιώματα, ἀμφίβολον ἔχοντα τὴν προσαρμογὴν εἰς τὰς σχέσεις τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ βίου, ὡς συναγόμενα ἐκ νομικῶν ἐπιταγῶν ἐκλιπόντος πρὸ πολλοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀνεξιχνιάστου εἰς τὸ βάθος τῶν αἰώνων κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἄλλως τε δὲ τόσον ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ σημεριναὶ σχέσεις καὶ τόσον γοργῶς καθ' ἡμέραν μεταβάλλονται, ὥστε ἡ παρακολούθησις αὐτῶν καὶ ἐπιστημονικὴ παρατήρησις διὰ τὴν συγκρότησιν τῶν κοινωνικῶς ὠφελίμων ἀξιωμάτων ὑπὸ τῆς θεωρίας παρέχουσιν ἔργον ἄκρως ἐπίπονον καὶ ἀπαιτοῦσιν ἄγρυπνον τὴν προσοχὴν τῆς ἐπιστήμης, ἵνα ἐπαρκῶς ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινωνίας σκοποὺς αὐτῆς, ἂν θέλῃ νὰ μὴ πλανᾶται εἰς μεταφυσικὰς σφαίρας. Ἡ κατωτέρω μελέτη ἀποτελεῖ ἀρίστην ἀπαρχὴν τοιούτων καὶ παρ' ἡμῖν ἀγωνισμάτων καὶ διὰ τοῦτο, ἐν τῇ ἱκανῇ μάλιστα ἀρτιότητί της, εἶνε πολλοῦ ἐπαίνου ἀξία.*

I

Ἡ ἀνακίνησις, κύριοι, ζητήματος, φλέγοντος νῦν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἐπιστημονικὴν Εὐρώπην, περὶ τῆς κρείττονος ἑρμηνείας τῶν νόμων, ἀποδεικνύει τὴν τάσιν τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον ἐν γένει ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τοῦ δικαίου, τοῦ νὰ καταστήσῃ δηλαδὴ τοῦτο ἀμεσωτέρου κοινωνικῆς χρησιμότητος, ὅρον κοινωνικὸν τῆς αὐτῆς σπουδαιότητος καὶ φύσεως πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν, ὑφ' οὓς διατελεῖ καὶ ἐξελίσσεται κοινωνία τις. Ἀλλὰ προσέτι ἀποδείκνυσι τὴν ζωτικότητα τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῆς δικαιοσύνης, καλουμένης νὰ ρυθμίσῃ ἀρτιώτερον κοινωνικὰς σχέσεις, ἃς δημιουργεῖ ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἀτόμου.

Ἀληθῶς ἡμεῖς, εἰθισμένοι νὰ ἀποδίδωμεν σπουδαιότητα εἰς τὰς ἀνιχνευτικὰς λεξιδίων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐργασίας, συνήθως δὲν ἐνδιαφερόμεθα περὶ τοιούτων μεγάλων ζητημάτων, γενικωτέρας κατόψεως καὶ μεγίστης πρακτικῆς ἅμα καὶ θεωρητικῆς σπουδαιότητος.

Καὶ ὅμως σήμερον τὰ κράτη ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν καλοῦνται εἰς κρείττονα διαρρύθμισιν τῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαίου καὶ ἐνῷ νῦν αἱ θετικαὶ ἔρευναι ἀντὶ τῶν πρότερον μεταφυσικῶν ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ ἀποτελοῦσι τὸ ἐντελέστερον μέσον πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀληθοῦς, ἐπιβάλλεται εἰς πάντας, φιλοσόφους καὶ κοινωνιολόγους καὶ νομικούς, θεωρητικοὺς ἅμα καὶ πρακτικούς, ἵνα, ἀποδεχόμενοι τὰς νέας ταύτας θετικὰς ἰδέας περὶ τῆς οἰκονομικῆς βάσεως καὶ ἐξελίξεως τῶν κοινωνιῶν, συντελέσωσιν ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον εἰς τὴν κρείττονα πραγματοποίησιν τῆς λειτουργίας ταύτης τῶν κρατῶν.

II

Ἀπὸ εἰκοσαετίας κυρίως ἀνησυχία τις ἤρξατο ἐκδηλουμένη παρὰ τοῖς νομικοῖς ἐπιστημονικοῖς κύκλοις ὡς πρὸς τὴν λυσιτέλειαν τῆς μέχρι τοῦδε ἐπεξεργασίας τοῦ δικαίου, τὴν ἀνησυχίαν δὲ ταύτην ἐπηύξησε τὸ μὲν ἡ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας εἰσελάσασα καὶ κυριαρχήσασα θεωρία τῆς ἐξελίξεως, δι' ἧς καὶ νέοι ὁρίζοντες διηνοίγοντο καὶ αἱ ἐπιστῆμαι αὗται πρακτικώτεραι ἀπέβαινον, τὸ δὲ τὸ ἐπὶ μᾶλλον διανοιγόμενον χάσμα μεταξὺ τῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας τοῦ δικαίου καὶ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ, ἐκ τοῦ χάσματος δὲ τούτου πολλὴ δυσπιστία καὶ σχεδὸν εἰπεῖν δυσμένεια πρὸς τοὺς ἀπὸ καθέδρας νομικούς. Ἐν τούτοις σειρὰ ἐξόχων νομικῶν, ὧν τοὺς πλείστους ἐν τοῖς ἑπομένοις θ' ἀναφέρω, ἔσπευδε ν' ἀποδεχθῇ μετὰ διαφόρων παραλλαγῶν τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐν τῷ δικαίῳ, νὰ τονίσῃ δὲ τὴν ἀνάγκην οἰκειοτέρας πρὸς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις ἐπεξεργασίας αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡ νέα αὕτη ἐπιστημονικὴ κατεύθυνσις ἀναγκαίως ὤφειλε νὰ προκαλέσῃ καὶ τὴν ἀνακίνησιν τοῦ προβλήματος περὶ τῆς κρείττονος ἑρμηνευτικῆς μεθόδου, ἀκριβῶς δηλαδὴ τοῦ μόνου μέσου, δι' οὗ ἡ νέα αὕτη ἐπιστημονικὴ κατεύθυνσις θ' ἀπέληγεν εἰς ὡρισμένα πρακτικὰ ἀποτελέσματα.

III

Ἡ ἑρμηνεία τῶν νόμων σκοπὸν ἔχει νὰ ἐξεύρῃ τῇ βοηθείᾳ νομοθετικῆς διατάξεως τὴν λύσιν ἐν προσπιπτούσει περιπτώσει, νὰ συναρμόσῃ δηλονότι τὸν νόμον πρὸς τὸ γεγονός, ὄντως δὲ ἡ χρησιμότης καὶ ἡ λυσιτέλεια ἐπιστήμης τινὸς καὶ δὴ τοῦ δικαίου καταδείκνυται ἐκ τῆς μεθόδου, δι' ἧς ἐξυπηρετεῖ τοῦτο τὴν κοινωνίαν. Ἀληθῶς ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θετικοῦ δικαίου ἐπιτυγχάνεται καὶ διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς νομοθεσίας, ἀλλ' ὁμολογητέον, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἀναθεώρησις καὶ ἐν γένει δυσχερὴς εἶναι καὶ δυσχερεστέρα ἐν συνταγματικῷ πολιτεύματι ἀποβαίνει, διότι ἡ νομοθετικὴ μηχανὴ συνήθως λειτουργεῖ βραδέως καὶ πολυπλόκως, ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἐξεύρεσις τῆς κρείττονος ἑρμηνευτικῆς μεθόδου καθίσταται σπουδαιοτέρα, διότι αὕτη τότε ἰδίως εἶναι ἀναγκαιότατον μέσον προαγωγῆς τοῦ θετικοῦ δικαίου.

Ἀλλ' ὅπως ἡ ἑρμηνευτικὴ μέθοδος ἀποδείκνυσι τὴν σκοπιμότητα τοῦ δικαίου, οὕτω καὶ ἡ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου ἑκάστοτε κρατοῦσα ἰδέα παρὰ κοινωνίᾳ τινὶ συντελεῖ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἑρμηνευτικῆς μεθόδου.

Ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἀσχοληθῇ μόνον περὶ τῆς ἐν τῷ ἰδιωτικῷ δικαίῳ τοιαύτης. (Δὲν δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα πλήρη βιβλιογραφίαν. Οὐχ ἧττον ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ σημειουμένων ἐξαίρομεν καὶ τάδε: *Wurtzel,* Das juristische Denken 1904. *Goldmann,* Der Richterstand und die sociale Aufgabe der Gegenwart 1906. *Stampe,* ἐν τῇ Juristen Zeit. 1905 στήλ. 419, 713 ἐφ. *Kraus,* ἐν Grünhut's Zeit. 1905 σελ. 613. *Jung,* Positives Recht. 1906. *Mayer,* Rechtsnormen und Kulturnomen 1904. *Giovene,* Appunti sulla questione del metodo 1906. *Degno,* Interpretazione della legge 1909. *Scialoja,* Sulla teoria dell'interpretazione delle leggi 1898. *Jodice,* La missione Sociale del magistrato κλπ. 1904. Τοῦ αὐτοῦ, La questione del metodo nella interpretazione giuridica κλπ. 1908. *Mornet,* Du rôle et des droits de la Jurisprudence en matière civile 1904 κλπ.).

IV

Ἡ ἑρμηνεία, κύριοι, διῆλθε τρεῖς περιόδους. Ὁ Auguste Compte ἐν τῇ Philosophie positive λέγει, ὅτι ἕκαστος κλάδος τῶν ἡμετέρων γνώσεων διῆλθεν ἢ διέρχεται διὰ τριῶν θεωρητικῶν περιόδων, ἐντελῶς διαφόρων: διὰ τῆς θεολογικῆς περιόδου, διὰ τῆς μεταφυσικῆς ἢ ἀφῃρημένης καὶ τῆς θετικῆς περιόδου. Ἐντεῦθεν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῇ ἐρεύνῃ αὐτοῦ τὰς τρεῖς διαδοχικῶς μεταχειρίζεται μεθόδους τοῦ φιλοσοφεῖν. Τὴν ἐξέλιξιν ταύτην ὑπέστη καὶ ἡ ἑρμηνεία. Ἐφ' ὅσον τὸ δίκαιον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπὸ θεοῦ ἀπορρέον, ἐφ' ὅσον ἐδέσποζεν ἡ θεοκρατικὴ φιλοσοφία, ἀξίαν εἶχον διὰ τὸν ἑρμηνευτὴν αἱ λέξεις. Ἡ ἀμάθεια τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ δειλία τῆς σκέψεως αὐτῶν ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ ἐφέροντο κατ' ἀνάγκην πρὸς ἐξωτερικὰ καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν βέβαιά τινα καὶ ἁπτὰ σημεῖα, ἤτοι τὰς νομοθετικὰς λέξεις, πρὸς ἃς θρησκευτικὴ ἐκράτει εὐλάβεια. Πέραν τῶν ἐν τῇ δέλτῳ γεγραμμένων οὐδὲν διὰ τὸν ἄνθρωπον ὑπῆρχε καὶ οὐδὲν ἀπετολμᾶτο νὰ ἐξευρεθῇ. Ἰδίως παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ἡ πίστις αὕτη ἐξεδηλώθη μέχρις ὑπερβολῆς καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς τῶν νόμων ἑρμηνείας (Jhering l'esprit du droit romain μεταφ. γαλλ. III σελ. 130).

Ἀλλὰ μεταγενέστερον ἐπὶ μᾶλλον τὸ δίκαιον ἀπεδείκνυτο ἀνθρώπινον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐπὶ μᾶλλον καθίστατο ἐρευνητικώτερον καὶ ἀπέβαλλε τὴν δειλίαν ἐκείνην. Δὲν ἠρκεῖτο πλέον εἰς τὰς λέξεις. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐπείθετο ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ δίκαιον ἦτο ἀνθρώπινον, ἐπεζήτει κέντρον, γήϊνον μέν, ἀνθρώπινον ὅμως, δημιουργίας αὐτοῦ. Διέβλεπεν, ὅτι τούτου δημιουργὸς εἶναι κυρίως ἡ θέλησις τοῦ νομοθέτου. Καταβάλλεται ὅμως προσπάθεια ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ πρὸς σύνδεσιν τῶν διαφόρων τούτων νομοθετικῶν βουλήσεων. Τὸ δίκαιον, ἂν κατεκρημνίσθη ἐκ τοῦ Ὀλύμπου, δὲν θεωρεῖται καὶ ἀπολύτως γήϊνον, ἐκ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων ἀμέσως ἀπορρέον καὶ ἐπιβαλλόμενον, ἀλλ' ἐν τοῖς κυριωτέροις σημείοις κατ' ἀΐδιους ἀρχὰς συγκροτούμενον, ἀρχὰς παντὸς θετοῦ νόμου προϋφισταμένας. Εἶναι αὕτη ἡ μεταφυσικὴ περίοδος, ἡ περίοδος τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Κατὰ ταύτην ὁ ἑρμηνευτικὸς ματεριαλισμὸς ἐξασθενεῖται, ὁ ἑρμηνευτὴς δὲν ἱκανοποιεῖται ἐν τῇ λέξει, ἣν ἐξεστόμισεν ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ μετατίθησι τὴν ἔρευναν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πνεύματος, ἐπὶ τῆς προθέσεως τοῦ νομοθέτου. Ἀλλ' ἡ πρόθεσις αὕτη συνήθως δὲν πρέπει νὰ παραβιάζῃ τὰς ἀΐδιους ἐκείνας τοῦ δικαίου ἀρχάς. Εἶναι ὅμως καὶ ἀδιάφορον, ἂν τὸ νομοθετικὸν σύστημα δὲν βαίνῃ παραλλήλως πρὸς τὰς ἀλλοιουμένας σχέσεις καὶ ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων. Ἀρκεῖ ἡ νομοθετικὴ πρόθεσις καὶ ἡ κατ' αὐτὴν συναρμογὴ τοῦ θετικοῦ δικαίου πρὸς τὰς ἀΐδιους ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Συστηματοποίησις, νομικὴ κατασκευή, σύμφωνος πρὸς ὡρισμένον ὑπόδειγμα εἶναι σπουδαῖα φαινόμενα τῆς περιόδου ταύτης.

Ὑπὸ τὴν περίοδον ταύτην διετελοῦμεν, κύριοι, σχεδὸν μέχρι τῶν δύο τελευταίων δεκαετηρίδων. Νομοθέται καὶ ἑρμηνευταὶ καὶ δικασταὶ ἀπέβλεπον πρὸς τὸ δίκαιον ὡς πρὸς σύστημα γεωμετρικόν, καὶ συνήθως ἐξ ὑπαρχῆς κατὰ τὰ πολλὰ διαγεγραμμένον. Ὁ ἑρμηνευτὴς ὤφειλε μὲν νὰ καθίσταται ἀνώτερος τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ συστήματος, τοῦ ὁποίου διαρκὴς στυλοβάτης εἶναι ἡ νομοθετικὴ πρόθεσις. Εἶναι αὕτη ἡ περίοδος τῆς λογικῆς ἑρμηνείας. Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ δικαίου ἐρείδεται κυρίως ἐπὶ τῆς θεωρητικῆς κατασκευῆς. Διαγράμματα ἐπιστημονικά, ἐξ ἐπαγωγῆς διαμορφούμενα καὶ μετ' ἀκριβολογίας μαθηματικῆς ἐπὶ τῇ βάσει γνωστῶν ἤδη νομικῶν ἀρχῶν, περίσσεια βυζαντινισμοῦ ἀποτελοῦσιν ἁδρὰ γνωρίσματα τῆς ἑρμηνευτικῆς ταύτης μεθόδου, ἡ ὁποία ἐπαγωγῶς καλεῖται συνήθως λογικὴ ἑρμηνεία.

Τελεία παραμόρφωσις τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ τοῦ ἑρμηνευτοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, διότι βεβαίως ἀλλοίωσις τοῦ σκοποῦ τούτου πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἐπέρχεται, ὅταν λέγηται, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ Laurent (τόμ. 23 nº 541), ὅτι ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου συνίσταται ἐκ γενικῶν ἀρχῶν, αἵτινες δεσπόζουσι τῆς πράξεως, ἡ δὲ ἀποστολὴ τοῦ ἑρμηνευτοῦ εἶναι ἁπλῶς νὰ ἐφαρμόζῃ αὐτάς. Ὁ John Stuart Mill (Logique I σελ. 218 τόμ. II σελ. 550) δὲν διακρίνει τὸν ἐξ ἐπαγωγῆς συλλογισμὸν ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας καὶ δὲν διστάζει ν' ἀνακηρύξῃ, ὅτι τὸ μόνον ὄργανον τῆς ἑρμηνείας εἶναι ὁ συλλογισμός. Τοῦτον συνιστᾷ καὶ ὁ Windscheid (Pand. § 22-24), κατὰ τοῦ τολμῶντος δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Bähr (Urtheile des Reichsgerichts σελ. 9 ἐφ.) νὰ ὑποδείξῃ, ὅτι καὶ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν συναλλαγῶν εἶναι ὡσαύτως ἑρμηνευτικὰ στοιχεῖα, μεθ' ὁρμῆς ἀντεπεξέρχεται καὶ μεθ' ὑπερβολῆς ἀπορρίπτει τὴν ἑρμηνευτικὴν ταύτην κάτοψιν, ὡς καὶ ὁ Kipp ἤδη ἀναγνωρίζει.

Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς κατόψεως τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐπαρκῶς δικαιολογεῖται. Ἐνῷ ἀνέτελλεν ὁ 19ος αἰὼν ἐν ἁπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἐδέσποζε τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, τὰ δὲ ἰουστινιάνεια ἔργα ἀπετέλουν δέλτους ἱερᾶς, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως διάγραμμα νομοθετικὸν καὶ τὴν τελευταίαν, ὡς εἰπεῖν, λέξιν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου. Τὸ θετικὸν ρωμαϊκὸν δίκαιον ἔδει διὰ τὸν νεώτερον νομοθέτην ν' ἀποτελῇ γνώμονα καὶ διαβήτην, δι' ὧν θὰ ἐσχεδίαζεν οὗτος τὸ ἴδιον αὐτοῦ οἰκοδόμημα. Πρὸς αὐτὸ ἠτένιζεν ὁ νομοθέτης, αἱ δὲ προθέσεις αὐτοῦ ἦσαν συνήθως δημιουργικαὶ δικαίου ἀναχρονιστικοῦ, ἀταβιστικοῦ. Ἡ λογικὴ ἑρμηνεία, ἐξ ἐπαγωγῆς ἐργαζομένη, ἀπετέλει τὴν λυδίαν λίθον πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν τεκτονικῶν σχεδίων τοῦ νομοθέτου.

Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ, τῇ καταδεσποθείσῃ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ συστήματος δικαίου, ἤτοι τοῦ ρωμαϊκοῦ, ἡ μαθηματικὴ αὕτη διαπραγμάτευσις τοῦ δικαίου, ἡ μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιτηδεύσεως στενὴ χρῆσις τῶν κανόνων τῆς λογικῆς πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς νομοθετικῆς προθέσεως, εὗρεν ἐξαίρετον λάτρην τὸν Βερνάρδον Windscheid. Οὗτος διὰ τοῦ ἐγχειριδίου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐδέσποζεν ἐπὶ δεκαετηρίδας τοῦ γερμανικοῦ καὶ πέραν τούτου ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Μάτην κατὰ τῆς ἀποτυφλούσης αἴγλης τοῦ ἐγχειριδίου τούτου ἀντέτασσε τὴν ἀμυδρὰν μέν, ἀλλ' ἀληθῶς ζωηφόρον αἴγλην αὐτοῦ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ἑρρίκου Dernburg. Ἀλλ' ἔπρεπε τοσοῦτο βλαβερῶς, κατὰ τοὺς εἰδότας, νὰ ἐπιδράσῃ ἡ ἑρμηνευτικὴ μέθοδος τοῦ Windscheid καὶ ἡ ὑπερβολικὴ τοῦ Laurent εὐλάβεια πρὸς τὸ γράμμα τοῦ νόμου, ἵνα ἐπὶ τέλους κατορθωθῇ νὰ μορφωθῇ σώτειρα θερμὴ ἀντίδρασις κατὰ τῆς μεθοδολογίας ταύτης τοῦ δικαίου.

Ἀληθῶς ὅμως εἰς τὴν ἔναρξιν καὶ διαμόρφωσιν τῆς νέας ἑρμηνευτικῆς περιόδου πρὸ παντὸς καὶ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἔξαρσις τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη, ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ἐπελήφθη τῆς

ἐρεύνης τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ἡ ἔρευνα τούτων συνετελεῖτο καὶ ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ δικαίου, τῆς νομοθεσίας. Μελέται διεδέχοντο ἀλλήλας, ἐρευνῶσαι τὸ θετικὸν δίκαιον κοινωνιολογικῶς, οἰκονομικῶς. Ἐξήρετο δὲ ἡ ἀρχή, ὅτι τὸ δίκαιον δὲν εἶναι πλέον σύστημα μαθηματικῶς ἐξ ὑπαρχῆς ὁριζομένων κανόνων, πρὸς οὓς ὤφειλεν ὁ δικαστὴς νὰ συμπιέζῃ τὰ πραγματικὰ γεγονότα.

Ἐξήρετο, ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι ὅρος κοινωνικός, οἰκονομικός, ὑφίστατο ἑπομένως καὶ τοῦτο τὴν ἀλλοίωσιν αὐτῶν τῶν σχέσεων, τὰς ὁποίας ρυθμίζει, ὅτι τὸ δίκαιον ἔπαυσε νὰ θεωρῆται φυσικὸν ἐν τῇ τεχνικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ καὶ αἱ διατάξεις τῶν κωδήκων ὡς ἁπλαῖ ἐφαρμογαὶ τοῦ φυσικοῦ ἐκείνου δικαίου. Τοὐναντίον οἱ ἐπὶ τῆς νέας ταύτης ἐπιστημονικῆς ὁδοῦ βαδίζοντες πείθονται, ὅτι οἱ κανόνες τοῦ δικαίου συγκροτοῦνται κατὰ τὰς ἑκάστοτε κοινωνικὰς σχέσεις καί, ὡς αὗται διαρκῶς ἀλλοιοῦνται, οὕτω καὶ οἱ κανόνες τοῦ δικαίου εὑρίσκονται ἐν διαρκεῖ κινήσει καὶ μεταβολῇ. Βεβαίως ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης καθορώμενον τὸ δίκαιον εἶναι φυσικόν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀϊδίου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ νέους προσομοίους πρὸς ἀλλήλους ὅρους εἰσήγαγον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πρὸς δήλωσιν τῆς τοιαύτης φύσεως τοῦ δικαίου, οὕτω δὲ ὁ μὲν Stammler ἀποκαλεῖ αὐτὸ Richtiges Recht ἤτοι ὀρθὸν δίκαιον (τὰ δύο βαθέα ἔργα αὐτοῦ ἐπιγράφονται Wirtschaft und Recht 1896, Die Lehre von dem richtigen Rechte 1902), ὁ δὲ Kantorowitz Freies Recht ἤτοι ἐλεύθερον δίκαιον (Der Kampf um die Rechtswissenschaf ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Gnaeus Flavius 1906. Τοῦ αὐτοῦ Richtiges Recht, ἐναντίον τοῦ Stammler), ἄλλοι δέ, ὡς πλεῖστοι τῶν Ἰταλῶν συγγραφέων (π. χ. Cimbali la nuova fase del diritto civile 1907, Caldara Interpretazione delle leggi 1908), δυναμικὸν δίκαιον.

Ἐνῷ δὲ ἀρχικῶς τὸ γράμμα τοῦ νόμου δὲν ἤρκει εἰς τὸν ἑρμηνευτήν, ἀλλ' οὗτος διερεύνα τὴν πρόθεσιν τοῦ νομοθέτου, ἤδη καθίσταται ἀντιληπτόν, ὅτι ἡ πρόθεσις αὕτη ἡ μαθηματικῶς καὶ κατὰ διάγραμμα βαίνουσα δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν κρείττονα τοῦ ἀλλοιουμένου δικαίου ἐφαρμογήν. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπεζητήθη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς *συγχρόνου* κοινωνικῆς σχέσεως. Ἐξαίρεται νῦν, ὅτι οὐχὶ εἰς τὰ κείμενα ἢ εἰς τὰ συλλογιστικὰ συστήματα δέον νὰ ζητῆται ἡ πηγὴ τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἐν τῇ κοινωνικῇ ὠφελείᾳ. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ καλεῖται ἡ νέα αὕτη ἑρμηνευτικὴ μέθοδος *θετικὴ* ἑρμηνεία, διότι ἐργάζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἑκάστοτε κοινωνικῶν δεδομένων.

Ἡ νέα αὕτη ἑρμηνευτικὴ περίοδος ἐξηγεῖται καὶ ψυχολογικῶς: κοινωνικὴ ἀνάγκη προσπίπτει εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ νομοθέτου. Οὗτος συλλαμβάνει τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν πρόθεσιν διαρρυθμίσεως. Τελευταῖον δὲ ἐκτελεῖ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ διὰ τῶν νομοθετικῶν λέξεων. Ἰδοὺ τὰ τρία ψυχολογικὰ στάδια. Αἱ ἑρμηνευτικαὶ μέθοδοι ἔδησαν ἀντιστρόφως. Ὁ ἑρμηνευτὴς ἐστράφη ἐν ἀρχῇ πρὸς τὴν λέξιν, ὡς πηγὴν δικαίου, εἶτα δὲ πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ νομοθέτου καὶ ἐπὶ τέλους ἤδη πρὸς αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν σχέσιν καὶ ἀνάγκην, πρὸς αὐτὴν τὴν πραγματικότητα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΗΛ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Ὑφηγητὴς τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

ΜΕΤΑ ΜΙΑΝ ΠΥΡΚΑΪΑΝ

ΤΑ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὄχι λογοπαίζων ἀλλὰ κυριολεκτῶν δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ πρόσφατος πυρκαϊὰ τοῦ παρὰ τὴν Ἀγορὰν κτιρίου ὅπου καὶ τὰ Εἰρηνοδικεῖα Ἀθηνῶν μετὰ τῶν δύο Πταισματοδικείων, ἐχρησίμευσεν ὡς σύνθημα ὅπως ἀνάψουν ὅλαι αἱ βουλιμίαι τῶν Ἀθηνῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τεθοῦν ἐπὶ τοῦ τάπητος ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁπολογισμοὶ καὶ οἱ συνδυασμοὶ διὰ τῶν ὁποίων οὐχὶ σπανίως ἐπετεύχθη δημόσια καταστήματα νὰ ἐγκαθιδρυθοῦν ἄλλοτε ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλοτε παρὰ τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος. Ποῦ τῶν Ἀθηνῶν τώρα ἡ εἱμαρμένη συναλλαγὴ συνέλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκσφενδονίσῃ τὰ ἄνευ στέγης παραμένοντα εἰσέτι Εἰρηνοδικεῖα, δὲν ἐγένετο μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν γράφομεν γνωστόν, παρὰ τὰς φήμας, αἵτινες, ὡς εὐνόητον, κυκλοφοροῦν.

Ἡ πρώτη ἄδολος σκέψις, ἥτις ἀμέσως κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν πυρκαϊὰν ἡμέρας ἐπεκράτησεν, ἦτο νὰ γίνωνται προσωρινῶς αἱ συνεδριάσεις ἐν τῇ νέᾳ ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ Πρωτοδικείου αἰθούσῃ τῇ προωρισμένῃ διὰ Κακουργιοδικεῖον μέχρις ὅτου ἐν τῷ ὑπολειπομένῳ πρὸς τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου χώρῳ οἰκοδομηθῇ ἴδιον διαμέρισμα. Παρ' ἐλπίδα ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἡ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀρίστη πασῶν, φαίνεται παραμερίσασα εἰς τὰς γνωστὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ὅπερ δὲ τὸ χείριστον, μέγας ὑπάρχει κίνδυνος, ἂν μὴ καὶ βεβαιότης, τὸ κατάστημα τῶν Εἰρηνοδικείων νὰ τοποθετηθῇ εἰς ἀπόστασιν οὐκ ὀλίγον ἀπέχουσαν τοῦ κέντρου περὶ ὅ εἰσι περίπου συγκεντρωμένα τὰ δικαστικὰ καταστήματα. Ὡς τοιοῦτο κτίριον, ὅπερ συγκεντροῖ μέχρι τοῦδε ὅλας τὰς θωπείας τῆς συναλλαγῆς, φέρεται τὸ ἐπὶ τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ διὰ πᾶν ἄλλο ἢ δι' Εἰρηνοδικεῖα προωρισμένον οἰκοδόμημα, ὅπερ ἄλλοτε ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς Β΄ Ἀστυνομικὸν τμῆμα τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ κ. Βρυζάκη.

*
* *

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ φρένα μερμηρίζει ἡ θεὰ συναλλαγή. Ἄλλα ὅμως ὁ θυμὸς ἐκείνων οἵτινες ἀμεσώτατα ἐνδιαφέρονται, τῶν Ἀθηναίων δικηγόρων κελεύει. Ὅπως πάντοτε, οἱ τοιοῦτοι εἴδους λογαριασμοί, διὰ λόγους ἀρκετὰ γνωστοὺς καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερον εὐνοήτους κατατρώνονται ἄνευ τῶν δικηγόρων, ὧν ἡ γνώμη οὐδὲ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐζητήθη. Ἐκ πληροφοριῶν ἃς ἡμεῖς ἀσφαλῶς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ἅπαντες οἱ ἐν Ἀθήναις δικηγόροι ἀποδοκιμάζουν τὴν ἄνω λύσιν, οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων θὰ ἐργασθοῦν ὅπως τὴν ἀποτρέψουν, οὕτως ὥστε, ἐὰν τὸ κέντρον ἐπιμείνῃ, καθόλου ἀπίθανον νὰ εὑρεθῶμεν πρὸ νέας περιόδου *Εἰρηνοδικειακῶν* κατ' ἀπομίμησιν τῆς περισυνῆς τῶν Πρωτοδικειακῶν.

ΑΡΘΡΑ ΤΗΣ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,,

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 4η Μαρτίου.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, καθ' ἣν ἐδημιουργήθη ἡ νέα τῶν πραγμάτων κατάστασις, διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν δικηγορικῶν συλλόγων, ἐπεβάλλετο εἰς ἡμᾶς νὰ διαδηλώσωμεν τὴν εἰς τὸ μέλλον πορείαν ἡμῶν, ὡς πάντοτε τοῦτο ἐπράξαμεν. Διότι δὲν παύομεν καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν λησμονοῦντες, ὅτι ἐκτελοῦμεν τὴν λειτουργίαν ἡμῶν κατ' ἐντολὴν τοῦ συνόλου τῶν Ἑλλήνων δικηγόρων, κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς ἐπιταγὰς αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν.

Ἡ «Δικαιοσύνη» θὰ ἔμενε καὶ θὰ μείνῃ ξένη πρὸς πάντα περιωρισμένον κύκλον, πρὸς πᾶσαν εἰδικωτέραν δρᾶσιν καὶ φιλοδοξίαν τινός. Θὰ ἔμενε καὶ θὰ μείνῃ ὄργανον τῶν Ἑλλήνων δικηγόρων ἁπάντων.

Εὐτυχὴς καὶ ὑπερήφανος, διότι τὸ καθ' ἑαυτὴν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ διανοιχθῶσι νέοι ὁρίζοντες τῆς δικηγορικῆς δράσεως, ἑπομένως τῆς δικαστικῆς παρ' ἡμῖν ἐξελίξεως, ἀντιμετωπίζει τοὺς ὁρίζοντας τούτους ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς σκοπιᾶς, εἰς ἣν ὑπὸ τῶν συναδέλφων ἀνεβιβάσθη καὶ ἐφ' ἧς ὑπ' αὐτῶν στηρίζεται, συναισθανομένη τὴν εὐρύτητα τῶν καθηκόντων της καὶ τὸ βάρος τῶν ὑποχρεώσεών της.

Θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν δρᾶσιν τῶν δικηγορικῶν συλλόγων, ἑνὸς ἑκάστου καὶ ὅλων, ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, μετὰ πάσης προσοχῆς, μετὰ ἐντεταμένου διαφέροντος καὶ τελείας ἀμεροληψίας, ἀπροκατάληπτοι ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα μελετῶντες, διονυχίζοντες, κρίνοντες καὶ ἐλέγχοντες, συγχρόνως δὲ καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν παντὸς ἐργαζομένου τιθέμενοι.

Ἀποστολὴ ἡμῶν εἶνε νὰ συγκρατῶμεν ἀδιάλειπτον καὶ ἐντελεστέραν τὴν πρὸς ἀλλήλους συνεννόησιν, ὅπως κατασταθῇ δυνατὴ κοινὴ κατεύθυνσις πρὸς τὴν εὕρεσιν ἢ καὶ δημιουργίαν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν ἀληθῆ δικαιοσύνην καὶ τὴν προσήκουσαν νομοθεσίαν τοῦ Κράτους. Δὲν ὑπάρχουσι κόποι πρὸ τῶν ὁποίων θὰ διστάσωμεν, οὐδὲ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα θὰ παρακάμψωμεν χωρὶς νὰ τὰ ἐξομαλύνωμεν, δὲν ὑπάρχουσιν ὑποδειχθησόμενα καὶ ἐπιβληθησόμενα μέσα, ἅτινα θὰ παρίδωμεν ἢ πρὸ τῶν ὁποίων θὰ ὑποχωρήσωμεν. Ἀμετάπειστος ἀπέναντι οἱουδήποτε ἀνταλλάγματος, ἡ «Δικαιοσύνη» θὰ κρατήσῃ τὴν ἑαυτῆς ἀνθυπαρξίαν καὶ θὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κτηθεῖσαν δύναμιν, ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν δικηγορίαν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς. Ἡ ἔκδοσις φύλλου ἢ καὶ περιοδικοῦ, εἰδικωτέρου καθ' ὕλην, μάλιστα κατ' ἔμπνευσιν καὶ διεύθυνσιν, εἶνε καὶ δυνατὴ καὶ ἐπιθυμητὴ ἀκόμη. Ἀλλ' ἡ «Δικαιοσύνη» ἀποτελεῖ, καθ' ἡμᾶς, ἓν κτηθὲν κεφάλαιον, ὅπερ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραμείνῃ ἀπαραμείωτον δι' οἱαςδήποτε συγχωνεύσεως.

Τὰς σκέψεις ἡμῶν ταύτας καὶ τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν, ὅπως τοιαύτην πορείαν ἀκολουθήσωμεν, πιστεύομεν, ὅτι θὰ ἐπιδοκιμάσωσιν ὁμοθύμως καὶ ὁλοψύχως οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν, ὧν καὶ αὖθις, ἰδίᾳ μετὰ τὴν νέαν κατάστασιν, ἐπικαλούμεθα τὴν ὑποστήριξιν καὶ μάλιστα τὴν συνεργασίαν.

Μέχρι τοῦδε κατεγινόμεθα πάντες εἰς τὴν κατεδάφισιν τοῦ οἰκτροῦ οἰκοδομήματος τῆς Δικαιοσύνης. Διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν δικηγορικῶν συλλόγων ἐσημειώθη ἓν μέγα βῆμα τοῦ ἀγῶνος τούτου, κριθέντος ὁλοκλήρως ὑπὲρ ἡμῶν. Πρόκειται νῦν ν' ἀποδειχθῇ, ἂν καὶ πρὸς τὸν νέον ἀγῶνα, τὸν ἀγῶνα τῆς οἰκοδομήσεως ***τῶν ἀνακτόρων*** πλέον τῆς Δικαιοσύνης, ὡς τὰ ἐφαντάσθημεν, ἔχομεν τὴν αὐτὴν δεξιότητα, τὴν αὐτὴν ἐπιμονήν, τὴν αὐτὴν ῥώμην. Ἓν πρὸ πάντων δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅπερ καὶ ἀνωτέρω λέγομεν· ἂν τὸ ἔργον τῆς κατεδαφίσεως ἦτο δυνατὸν καὶ προὐχώρει ἄνευ ἐντελοῦς συνεννοήσεως, ἔστω καὶ ἂν ἐπήρχοντο ἐπιβραδύνσεις, διαλείμματα ἢ ἄτοπα, τὸ ἀσυγκρίτως δυσκολώτερον ἔργον τῆς οἰκοδομήσεως ἀπαιτεῖ ὑπολογισμούς, σχέδια, ὑλικά, μελέτας, προσοχήν, ἀρχιτέκτονας, τέκτονας καὶ ἐργάτας καὶ βοηθητικὸν ἔτι προσωπικόν, ἀπαιτεῖ κυρίως πειθαρχίαν αὐστηρὰν καὶ συνεννόησιν πλήρη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ κατὰ πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔστω. Κυρίως τὴν πειθαρχίαν ἀπαιτοῦμεν ἐντὸς τῶν δικηγορικῶν συλλόγων, ἥτις θ' ἀσφαλίσῃ τὴν τάξιν τῶν συζητήσεων, τὸ φῶς τῶν ἀποφάσεων καὶ τὴν δύναμιν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τούτων. Ἀνακοινοῦντες δὲ πρὸς ἀλλήλους οἱ σύλλογοι πᾶσαν ἑαυτῶν σκέψιν, πᾶν ψήφισμα, πᾶσαν ἐνέργειαν, θ' ἀσφαλίσωσι πλήρη καὶ τὴν συνεννόησιν. Τοιαύτη ἐργασία καὶ τοιαύτη διαρκὴς συνεργασία, ἀναμφιβόλως ἐγγυῶνται περὶ ἀλλεπαλλήλων ἐπιτυχιῶν, περὶ μιᾶς σταδιοδρομίας ἡμῶν λαμπρᾶς καὶ κατὰ πάντα εὐέλπιδος.

Αὕτη ἔσται ἡ πορεία ἡμῶν· αὐταὶ εἶνε αἱ εὔλογοι ἡμῶν ἐλπίδες. Αὐτὸ εἶνε τὸ νέον μέγα Στάδιον, εἰς ὃ καλούμεθα, εἰς ὃ μᾶλλον ἠθελήσαμεν ν' ἀγωνισθῶμεν, ***τύχῃ ἀγαθῇ.***

ΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΣ ΥΠΟ ΔΙΚΗΝ

Μετὰ τῆς προσηκούσης εἰς τὸ θέμα σοβαρότητος ἐδικάζετο καὶ πάλιν τελευταῖον ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ τὸ κράτος τοῦ Ἔρωτος ἐπὶ τῶν συναισθημάτων καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπανέφερε τὴν συζήτησιν ὁ κ. Κωνσταντόπουλος ὑπερμαχῶν τῶν δικαίων τοῦ Ἔρωτος. ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ κ. Τσιβανόπουλος ἐνέμενε πεισμόνως εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἐμπνέον τὴν νεωτέραν τροπὴν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τεῖνον εἰς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ φοβεροῦ πτερωτοῦ θεοῦ καὶ τὴν θριαμβευτικὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως. Καὶ ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὸν κ. Τσιβανόπουλον μίαν δόσιν φανατισμοῦ ὑπὲρ τῶν νέων δογμάτων, ὁ ὁποῖος πάντοτε χαρακτηρίζει τὰς ριζοσπαστικὰς ἰδέας. Ἑτέρωθεν ὁ κ. Κωνσταντόπουλος, συντηρητικός, ὅπως πάντοτε, μετὰ πολλῆς θέρμης προέβαλεν ὑπερασπιστὴς τῆς ἀναποτρέπτου κυριαρχίας τοῦ υἱοῦ τῆς Κύπριδος, ὅστις ἐνσαρκούμενος εἰς Ἀσπασίαν, κατέκτα τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Περικλέους, ἢ ἔτασσε τὴν Δύναμιν δουλοπρεπῶς νήθουσαν παρὰ τῇ Ὀμφάλῃ.

Ἐν τούτοις, ἐνῷ ἀποφασιστικῶς ἐκρίνετο ἀπὸ τοὺς Συγκλητικοὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ τύχη τοῦ παιγνιώδους παιδίου, ἐδικάζετο ἐρήμην ὁ ἀκαταλόγιστος Θεός. Ἴσως ὑπελόγιζεν ἐπὶ τὰς δυνάμεις του καὶ εὕρισκεν ἀκίνδυνον καὶ κάπως φαιδρὰν τὴν ἀμφισβήτησιν αὐτῶν. Τίς οἶδεν ὅμως πάλιν ἂν ἐννυχεύων εἰς τρυφερὰς παρειὰς νεανίδων, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐγερθῇ ἐνωρὶς καὶ δὴ ἐν ἐποχῇ ἀνοίξεως, ὅτε, ὅπως λέγουσιν, ὁ πρωϊνὸς ὕπνος εἶνε ἀχώριστος φίλος τοῦ Ἔρωτος. Εἶνε ὅμως βέβαιον, ὅτι ἂν παρίστατο, ἠδύνατο νὰ ὑποβάλῃ μετὰ πολλῆς βασιμότητος τὴν ἔνστασιν ἀναρμοδιότητος, ὑποστηρίζων καὶ οὐχὶ ἄνευ ἐπιχειρημάτων, ὅτι φύσει ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα... τῶν ἐμμίσθων παρέδρων καὶ κατὰ προτίμησιν τῶν νεαρωτέρων.

Προσθέτουσιν οὐχ ἧττον οἱ νομικοί, ὅτι καὶ μὴ προταθεῖσα δὲν καλύπτεται ἡ ἔνστασις αὕτη, διότι εἶνε δημοσίας τάξεως, συνδεομένη πρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐξαρτωμένην πρώτιστα ἐκ τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους, τῆς ὁποίας φεῦ ! εἶνε τόσον περιωρισμένος διὰ τοὺς θνητοὺς ὁ χρόνος... Ὡς ἐπίσης ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν ἐξαίρεσιν τινῶν ἢ καὶ πάντων, ὅσοι ἔλαχον δικασταί του, ἀμφισβητῶν τὴν ἀμεροληψίαν αὐτῶν δι' ἔχθραν, ἧς τὴν ἀπόδειξιν εἶχε πρόχειρον, τὴν διακοπὴν πάσης μετ' αὐτῶν σχέσεως, ἔχουσαν πολλήν, θερμομετρικὴν τοὐλάχιστον ἀναλογίαν πρὸς τὸν Ἄρειον **Πάγον**. Εἰ καὶ ἠδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι ἡ διακοπὴ αὕτη δὲν ἐγένετο δι' ἀμφιμεροῦς συμβάσεως, καὶ ἡ νοσταλγία πρὸς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τῶν ἀγαθῶν σχέσεων ὑπαγορεύει τὰς μᾶλλον ἀπεγνωσμένας προσπαθείας πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῶν.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ Δικαστήριον τῶν Συγκλητικῶν κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ τηρήσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ κατεβίβασε τὸν Ἔρωτα ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, ἔνθα κατεγίνετο νὰ προσεγγίσῃ εἰς ἀσπασμὸν τοὺς Ἀγγέλους πρὸς τὰ ἄστρα καὶ τὸν ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ εὐτελέστατον ἐπίπεδον τῶν Παθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἀναγνωρίζονται ἱκανὰ νὰ κυριαρχήσουν τῆς βουλήσεως καὶ νὰ δεσπόσουν τοῦ λογικοῦ, ὥστε πᾶσα παρεκτροπὴ ἐξ αὐτῶν νὰ ἔχῃ ὡς ἔπαθλον τὴν ἀτιμωρησίαν.

Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἐρήμην τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων ἐκδοθεῖσα, προώρισται νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας, ὡς μία ἐπὶ πλέον ἀναλαμπὴ τῆς Ἀσκητικῆς Σχολῆς, τῆς ὁποίας τὰ ὅσια διδάγματα διακηρύσσει ἀπὸ ἐτῶν ἤδη καὶ ὁ πολὺς Τολστόη καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ σεπτὴ κάρα τοῦ συγχρόνου φιλοσόφου ἤρξατο καλυπτομένη ἀπὸ πολλὰς νιφάδας χιόνος. Τοιαῦται ἀποφάσεις, μὴ φέρουσαι τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως, δὲν ἐκτείνουν τὴν ἰσχύν των πέραν τοῦ κύκλου τῶν ἐκδόντων αὐτὰς ἢ τῶν συγγραφέων, ὧν ἡ ἐπιβολὴ ὡς ἠθικῶν αὐτουργῶν ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν συνείδησιν τῶν δικαστῶν.

Ὁ Ἔρως θὰ ἐμπνέῃ πάντοτε τοὺς ποιητάς, καὶ μάλιστα νῦν ὅτε πᾶσα ἄλλη πηγὴ ἐμπνεύσεως φαίνεται ἀπελπιστικῶς στειρεύσασα, καὶ θὰ τηρῇ ἀμείωτα τὰ ἀπολυταρχικὰ αὐτοῦ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς καὶ δι' αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Σοφοκλῆς ταπεινῶς ἀνακηρύσσει «ἀνίκατον

μάχαν» τὸν ὑπερπόντιον ᾠοιτῶντα Θεὸν, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἰατροδικαστικὴν διάγνωσιν «ὁ δ' ἔχων μέμηνεν», κατὰ τί ἆρά γε μετεβλήθησαν αἱ διέπουσαι τοὺς θνητοὺς συνθῆκαι, ἵνα ἀμφισβητηθῶσι σοβαρῶς τὰ δόγματα ταῦτα, ἵνα θεωρηθῶσιν οἱ «μεμηνότες» σωφρονήσαντες ;

Ἂν ἀπὸ αἰθερίου πόθου μετεβάπτισαν εἰς πάθος, ἂν τὸν ἀπεψίλωσαν τῶν πτερῶν καὶ ἀπὸ ὑψιπετοῦς πλάνητος κατεβίβασαν εἰς χυδαιότατον μεσίτην τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ, δὲν θὰ κατορθώσουν ὅμως οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ν' ἀμβλύνουν τὰ ὀξύτατα τοῦ Ἔρωτος βέλη, κατὰ τῶν ὁποίων μόνον τοῦ χρόνου τὰ προχώματα νικηφόρως ἀνθίστανται.

Πάθος ἢ πόθος, ὅταν εὑρεθῇ πρὸ δυσχερειῶν, διεγείρει δυσάρεστον συναίσθημα, ὅταν δὲ πάλιν τοῦτο παροξυνθῇ εἰς ἀψικαρδίαν. ἀδρανεῖ πᾶσα βούλησις, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως ἐξωθεῖ εἰς ἀποφάσεις καὶ πράξεις, πολλάκις ἀντιθέτους καὶ πρὸς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ διαγείροντος αἰτίου, αὐτοῦ δηλαδὴ τοῦ Ἔρωτος.

Καὶ ἵνα ἀπὸ τῶν ψυχολογικῶν νεφελῶν, μεταπέσωμεν εἰς πεζότερον, ἀλλ' εὐσταθέστερον ἔδαφος πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸν ἐπίλογόν τοῦ κ. Κωνσταντοπούλου, «καὶ ποῦ τὸ νῦρατε γραμμένο, κύριοι, ὅτι ὁ Ἔρως δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σύγχυσιν, ὅταν καθ' ἑκάστην βλέπωμεν τὸν Ἔρωτα ἐξωθοῦντα εἰς αὐτοκτονίας, αἱ ὁποῖαι προϋποθέτουν πᾶσαν ἀκτῖνα λογικῆς καὶ συνειδήσεως ἀποσβεσθεῖσαν καὶ πᾶσαν αὐτοσυνειδησίαν ἐκλιποῦσαν ;»

Πολύβιος Γ. Λαγοπάτης

Αἱ στῆλαι τῆς «Δικαιοσύνης» εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς δικηγόρου, δικαστοῦ ἢ ἄλλου δικαστικοῦ προσώπου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀνακινήσῃ πᾶν ἐν γένει ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου.

Νέος Πρόεδρος Ἐφετῶν

Διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, οὗτινος προηγήθησαν ἅπαντες οἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενοι ὅροι, κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου τῶν ἐν Λαρίσσῃ Ἐφετῶν ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἐφετείῳ Εἰσαγγελεὺς κ. Μιχ. Πρωτοπαπᾶς.

Νέος Ἀρεοπαγίτης

Δι' ἑτέρου, Βασιλικοῦ ἐπίσης Διατάγματος, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους ἐκδοθέντος, προήχθη εἰς Ἀρεοπαγίτην ὁ ἐν Λαρίσσῃ Πρόεδρος τῶν Ἐφετῶν κ. Νικόλαος Παπαγιαννόπουλος.

Βῆμα πρὸς βῆμα

Ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον τοὐλάχιστον εὔθυμος ἱστορία τοῦ Ἀθηναίου δικηγόρου, ἣν ἐν ἄλλῃ στήλῃ παραθέτομεν, ἥτις ὑπὸ ἄλλας ἀναλογίας θὰ εἶχεν ὁμοιότητα μὲ τὴν γνωστὴν ἱλαροτραγῳδίαν τοῦ Γερμανοῦ ψευδολοχαγοῦ Κέπενικ, ἐπέρχεται ἐν τῇ εὐθέτῳ στιγμῇ ὅπως κυρώσῃ περικοπὴν τινὰ τοῦ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν λόγου τοῦ κ. Κωνστ. Ἔσσλιν ὃν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ παρεθέσαμεν, καθ' ἣν περικοπήν : «Βῆμα πρὸς βῆμα ὀφείλομεν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν πρόοδον, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες καὶ τὰς κοινωνικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῶμεν. Ἐπιεικεῖς πρὸς τὰς ἐπιπολαιότητας καὶ τὰς ἀδόλους παρεκτροπάς, χρεωστοῦμεν νὰ δειχθῶμεν ἀνένδοτοι ἀπέναντι τοῦ δόλου καὶ τῆς κακῆς πίστεως, τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς χαμερπείας». Μέχρι ποίου σημείου καλεῖται νὰ ἀπασχολήσῃ τὸν δικηγορικὸν Σύλλογον Ἀθηνῶν τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνο καὶ ἂν γένει τὸν ἀπασχολήσῃ, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, πάντως ὅμως ὑπέχομεν τὴν ὑποχρέωσιν ὄχι μόνον τὸ ἐπεισόδιον αὐτό, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο παρεμφερὲς πρὸς τοῦτο, νὰ τὸ ζυγίζωμεν οὐχὶ μὲ τὴν ἰδεώδη ἐκείνην πλάστιγγα, ἧς ἡ χρῆσις εὐκταῖον θὰ ἦτο ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον νὰ ἐπεκράτει, ἀλλὰ μὲ τὰ σταθμὰ ἐκεῖνα ἅτινα ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς σήμερον μᾶς παρέχει ἡ κοινωνία ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ζῶμεν. Ὅταν εὑρισκώμεθα πρὸ τοῦ ἀνεπιδέκτου ἀμφισβητήσεως γεγονότος, ὅτι εἴτε ἡ ἐπαγγελματικὴ ἡμῶν ἀνατροφή, εἴτε ὁ ἀνταγωνισμός, εἴτε ἡ ὁρμὴ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς δικηγορίας, κατέστησαν δι' ἡμᾶς σύμβουλοι οὐχὶ καλοὶ πάντοτε καὶ μετέτρεψαν τοὺς δικηγόρους εἰς θύματα ἄνευ ὑπερβολῆς τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ὅταν ἔχωμεν παραδείγματα κατὰ τὰ ὁποῖα οὐχὶ σπανίως ὁ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πελάτου ζῆλος ἀποπνίγει πολλὰς σκέψεις αἵτινες ἂν ἀπεκράτουν θὰ ἀπέτρεπον ἐνεργείας δικηγορικὰς οὐκ ὀλίγας, ἐπιβάλλεται ἐπεισόδια ὡς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νὰ μὴ χρησιμεύσουν κατὰ τὰς πρώτας μάλιστα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ ἡμέρας ὡς ἀφορμὴ ὅπως αἱ ἐργάται τούτων μετατραπῶσιν εἰς πρωτομάρτυρας οὕτως εἰπεῖν τοῦ θεσμοῦ. Οὐδεὶς ἐπαναλαμβάνομεν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ ὑποδεχθῇ μὲ χειροκροτήματα πράξεις ὡς ἡ προκειμένη, εἰς οὐδένα ὅμως ἐξ ἄλλου, ἐπί τινα τοὐλάχιστον χρόνον, εἶνε ἐπιτετραμμένον, μέχρις ὅτου καὶ ὁ θεσμὸς ἀνδρωθῇ καὶ ἡμεῖς ἀφομοιωθῶμεν μὲ τὴν νέαν κατάστασιν, νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς ἢ στρατιώτης τοῦ λιθοβολισμοῦ.

Κατεπλάγησαν.

Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν εἶπε :

«Τὸ οὐσιωδέστερον, ἀλλὰ δυσχερέστερον καθῆκον, ὅπερ ἀνέθεσεν ἡμῖν ὁ νέος νόμος, εἶνε ἡ ἐπισταστία πρὸς πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων δικαστικῶν νόμων». Ἡ φράσις αὕτη ἐκτύπησεν ἄσχημα εἴς τινα δικαστικὰ ὦτα. Καὶ εὑρέθησαν ἀνυπόκριτα δικαστικὰ χείλη, νὰ διαλαλήσωσι τὴν ἀγανάκτησίν των, διὰ τὴν βλασφημίαν ταύτην κατὰ τῆς δικαστικῆς ἐλευθερίας. Καὶ κατεπλάγησαν, **πρώτην φορὰν μανθάνοντες,** ὅτι ὁ νόμος ἔχει :

«Εἰς τὰ ἔργα τοῦ Συλλόγου ὑπάγονται :

β') Ἡ ὑποβολὴ προτάσεων καὶ γνωμῶν, ἀφορωσῶν εἴς τε τὴν βελτίωσιν τῆς νομοθεσίας **καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς».**

Αἱ ἕξεις καὶ αἱ παραδόσεις ἄφησαν εἰς τὸ σκότος τὰς ἀντιλήψεις καὶ διεστρέβλωσαν τὰ συναισθήματα, εἰς χαρακτῆρας δὲ κατὰ φύσιν ἀξιαγάστους καὶ εὐγενεῖς ἔδωκαν τύπον γραφειοκρατικῆς φιλαυτίας καὶ ἀμοιβαιότητος, ὥστε καὶ ἀληθοῦς πολλάκις ἐπιστήμης τὸ φῶς νὰ εἶνε πάντως ἀνεπαρκές. Τὸ κατὰ τὸ Σύνταγμα δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι κατήντησε νὰ σημαίνῃ κωμικὴν ἐνέργειαν ἀνθρώπων ἐπιπολαίων καὶ ὀχλήρων. Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου, ἀσέβειαν ἀνθρώπων ἀναγώγων ἢ πρᾶξιν ἀξιόποινον — πάντοτε δὲ ἐξύβρισιν καὶ οὐδέποτε συκοφαντίαν. Ἡ πειθαρχία, καὶ ὅταν δικαιότατα ἀσκῆται, σημαίνει πάντως ἐπιδεικτικὴν κακεντρέχειαν, ἂν μὴ εἶνε μεροληπτική. Ἡ ἀγωγὴ κακοδικίου . . . . λέγουσιν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ περὶ τοιούτου τινὸς ἀγνώστου τέρατος διατάξεις τινές, ἀλλ' οὐδείς ποτε οἶδέ τι περὶ τούτου πραγματικόν. Πῶς ἠθέλετε, νὰ μὴ παραγάγωσι κατάπληξιν καὶ νὰ μὴ κινήσωσιν εἰς ἀγανάκτησιν οἱ λόγοι τοῦ κ. Ἔσλιν ; Λόγοι δὲ ἐξόχως νομοταγεῖς· διότι κατέληξεν οὕτω :

«Πάντες ὅμως ἡμεῖς, τεταγμένοι ὑπὸ τοῦ νέου νόμου φρουροὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κειμένων νόμων, εἴμεθα ἐκ τοῦ ὅρκου ἡμῶν ὑπόχρεοι, νὰ ἐπιδιώξωμεν ἁρμοδίως καὶ ἐρρωμένως τὴν ἀναστήλωσιν τῶν δικαστικῶν νόμων».

Αὐτὴ εἶνε ἡ θέλησις τοῦ νόμου, σύμφωνος πρὸς τὴν κοινὴν συνείδησιν; ἧς ἐξαντλήθη ὅλη ἡ ὑπομονή. Οἱ φοβούμενοι τὴν ἀναστήλωσιν, ὡς ἀνίκανοι νὰ σταθῶσιν ἐπὶ τῶν ποδῶν των, ἂς παραμερίσωσι, διότι ἀποτελοῦσι πρόσκομμα εἰς τὴν θέλησιν τοῦ νόμου. Ἂς παραμερίσωσι, διότι, ἐνῷ εἶνε τόσον ὀλίγοι, κατέχουσι τόπον τόσον πολύτιμον.

Ὁ νέος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης Γενικὸς γραμματεὺς κ. **Διονύσιος Σωμερίτης** ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον προσὸν ἢ πλεονέκτημα, ὅτι ἀποσπᾶται ἀπὸ τὸ μέσον τῆς ἐνεργοῦ δικηγορίας, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἔχει ἀμεσωτάτην τὴν ἀντίληψιν τῶν στοιχειωδῶν τοὐλάχιστον ἀναγκῶν ἂν μὴ τῆς γενικωτέρας, πάντως ὅμως τῆς ἐφηρμοσμένης τρόπον τινὰ Δικαιοσύνης.

Ὁ Γενικὸς

Οὔτε ἅπαξ οὔτε δὶς ἔχει γείνῃ λόγος ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων περὶ τῶν ἀναριθμήτων πλαστοτήτων ὅλων τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἀρχῶν τοῦ Κράτους τούτου, ὅπερ εἴχομεν ὀνομάσει ἄλλοτε, οὐχὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου, «**Βασίλειον τῶν πλαστοτήτων**». Ἂς ἐλπίσωμεν δέ, ὅτι οὐχὶ ἐπὶ ματαίῳ ἠγωνιζόμεθα, ἀφοῦ προσετέθη ἤδη καὶ ἡ τόσον ἔγκυρος διαμαρτυρία τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν. Εἶνέ τι ἀνήκουστον νὰ κρατῇ ὡς τακτικὴ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ μάλιστα τῆς δικαστικῆς ἡ πλαστογραφία ἔστω καὶ ἄνευ δόλου. Συμβαίνουσι δὲ πολλάκις πλαστότητες, ἃς καὶ ἡ παχυτέρα ἀδιαφορία δὲν δύναται ν' ἀνεχθῇ, πρὸ τῶν ὁποίων καὶ ἡ μᾶλλον πεπωρωμένη ρουτίνα θ' ἀποτροπιασθῇ. Διότι ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν π. χ. ἀπαισιώτερον ἔγκλημα τοῦ καταρτισμοῦ δικαστηρίου ἐνόρκων **πλαστῶς.** Εἶνε δὲ πασίγνωστον ὅτι πρόεδροί τινες συνέδρων οὕτω καταρτίζουσι δικαστήρια ἐνόρκων, κατὰ καὶ ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων. Καὶ ἐνῷ οὕτως ὑβρίζουσι τὸν νόμον καὶ δολοφονοῦσι τὴν Δικαιοσύνην, καλοῦσιν ἑαυτοὺς δικαστάς ! Συμβαίνει δὲ καὶ νὰ καυχῶνται διὰ τὸ ἀποτρόπαιον ἔγκλημά των !!!

Αἱ πλαστότητες.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Γνωστοποιεῖται τοῖς κ. κ. Δικηγόροις καὶ παντὶ ἐνδιαφερομένῳ, ὅτι ἐργάσιμοι ὧραι τοῦ προσωρινοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου ἐν τῷ Πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν ὡρίσθησαν αἱ 11—12 π. μ. καὶ 5—6 μ. μ. ἑκάστης ἡμέρας πλὴν τῆς Κυριακῆς.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. ΕΣΣΛΙΝ

Ὁ γραμματεὺς
ΤΙΜ. Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

ΑΔΙΚΗΜΑ Ἢ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΘΕΡΜΗ;

Πρωτότυπος μέχρις Ἀμερικανισμοῦ ἐνέργεια Ἀθηναίου δικηγόρου ἔχει καταστῇ ἀντικείμενον γενικῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν συζητήσεως ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος παρὰ τοῖς δικηγορικοῖς κύκλοις τῶν Ἀθηνῶν, δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ ἀπασχολήσῃ καὶ τὴν Ποινικὴν δικαιοσύνην ἢ τοὐλάχιστον τὸ πειθαρχικὸν συμβούλιον τοῦ δικηγορικοῦ Συλλόγου.

Δυνάμει ἐκτελεστοῦ τίτλου ὠφείλετο εἴς τινα χρηματικόν τι ποσὸν μὴ ὑπερβαῖνον κατὰ πολὺ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν τριῶν χιλιάδων. Ἀπόπειραι ἐπανειλημμέναι πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ τίτλου ἐκείνου καὶ εἴσπραξιν τῶν οὕτως ὀφειλομένων εἶχον ναυαγήσει, ὁπότε, καθὰ τοὐλάχιστον λέγεται, ὁ ὀφειλέτης προέβη εἰς προτάσεις συμβιβαστικῆς λύσεως, προσφερόμενος νὰ καταβάλῃ πρὸς ὁλοσχερῆ ἐξόφλησιν δραχμὰς ἑπτακοσίας. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἀναφαίνεται ὁ Ἀμερικανίσας Ἀθηναῖος δικηγόρος ὅστις, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ δανειστοῦ, ὑποκρίνεται, καθὰ πάντοτε λέγεται, ὅτι ἀποδέχεται τὴν τοιαύτην συμβιβαστικὴν πρότασιν τῆς ὁλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως ἀντὶ τοῦ ἐν λόγῳ ποσοῦ τῶν ἑπτακοσίων δραχμῶν, πρὸς τοῦτο δὲ δίδει συνέντευξιν εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐν ὡρισμένῳ γραφείῳ ὅπερ παρέστησε, καθὰ ἐξακολουθεῖ νὰ λέγηται, ὡς συμβολαιογραφεῖον, ὅπως δοθῇ ἡ παραγγελία πρὸς σύνταξιν τοῦ ἐξοφλητικοῦ συμβολαίου καὶ κατατεθῇ συγχρόνως τὸ ποσόν. Πράγματι, ὡς πάντοτε λέγεται, προσῆλθεν ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸ ὡς συμβολαιογραφεῖον ὁρισθὲν μέρος ὅπου ὁ δικηγόρος ἐσύστησεν εἰς αὐτὸν τὸν συμβολαιογράφον.

Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τελεσιουργεῖται ὁ Ἀμερικανισμός. Ὁ ὀφειλέτης καταθέτει παρὰ τῷ ὑποτιθεμένῳ συμβολαιογράφῳ τὰς ἑπτακοσίας δραχμὰς καὶ, ἀντὶ συμβολαίου ἐξοφλητικοῦ τῆς ἀπαιτήσεως, τῷ παρουσιάζεται ἔκθεσις ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως τοῦ ποσοῦ τούτου ! Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ μυθιστοριογράφος θὰ ἔλεγεν, ὅτι ὁ ὑποδυθεὶς τὸ πρόσωπον τοῦ συμβολαιογράφου δὲν ἦτο τοιοῦτος ἀλλὰ . . . δικαστικὸς κλητὴρ ὅστις, μετὰ προηγουμένην, μετὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ δανειστοῦ συνεννόησιν, ἀνέλαβε νὰ παίξῃ προχείρως καὶ τὸν ρόλον τοῦ συμβολαιογράφου ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κατάσχεσιν τοῦ ἐν λόγῳ χρηματικοῦ ποσοῦ.

Τοιαύτη ἡ ἱστορία ἢ ἡ μυθιστορία τῶν γεγονότων, ἡ ὁποία ἀπὸ ἑβδομάδος κυκλοφορεῖ καὶ περὶ τῆς ἐντελοῦς ἀκριβείας τῆς ὁποίας ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναδεχθῶμεν καὶ τὴν εὐθύνην. Ὅπως δήποτε, τιθεμένων ὡς πραγματικῶν τῶν γεγονότων τούτων, προβάλλει τὸ ἐρώτημα : Ὑπέπεσεν ὁ τεχνουργήσας ταῦτα δικηγόρος εἰς πρᾶξίν τινα κολάσιμον ἀπάτης ἢ ἄλλης τινὸς ἢ εἰς ἀναξιοπρέπειαν ἱκανὴν νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Πειθαρχικοῦ συμβουλίου τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου;

Καθ' ἡμᾶς κριτάς, ἔννοια ἀδικήματος ἀπάτης εἶνε ἀποκεκλεισμένη ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ἀδικήματος τούτου, διότι ὑφίσταται μὲν πλῆρες τὸ στοιχεῖον τῆς ἀποπλανήσεως τοῦ ὀφειλέτου, ἐλλείπει ὅμως τὸ ἕτερον στοιχεῖον τοῦ σκοποῦ τῆς ἀθεμίτου ὠφελείας ἢ τῆς βλάβης, διότι ὁ ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἐπιτυχὼν τὴν εἴσπραξιν μέρους ἐκ τῆς ἀπαιτήσεώς του δανειστής, οὔτε εἰς ἑαυτὸν περιεποίησεν ἀθέμιτον ὄφελος, ἀφοῦ ἐπεδίωξε τὸ ἴδιον, οὔτε καὶ τὸν ὀφειλέτην ἐζημίωσεν, ἀφοῦ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς πρωτοτύπους ὡς ἄνω ὅρους καταβληθὲν ἐχρησίμευσε πρὸς μερικὴν ἀπόσβεσιν νομίμως ὑφισταμένης ὑποχρεώσεώς του.

Παραμένει ἑπομένως ὁ δικαστικὸς κλητὴρ ὅστις τόσον εὐθύμως ἀπεδέχθη νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐπὶ τῶν ὤμων του αἱ ἐπωμίδες τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ σὺν τῷ κλητῆρι προβάλλει δειλὰ τὸ ἐρώτημα : μήπως ὑφίσταται ἀδίκημα ἀντιποιήσεως ἀρχῆς μὲ συνεργὸν τὸν δικηγόρον ; Μὲ ὅσην ὅμως αὐστηρότητα καὶ ἂν ἑρμηνευθῇ τὸ 226 τοῦ Ποιν. νόμου, τὸ διαγράφον τὰ ὅρια τοῦ ἀδικήματος τούτου, πολὺ νομίζομεν θὰ δυσκολευθῇ νὰ ὑποστηρίξῃ τις καὶ ἀπόπειραν ἀκόμη ἀντιποιήσεως ἀρχῆς, διότι ὁ εὔθυμος κλητὴρ εἰς οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐξωτερικὴν πρᾶξιν ὑποδηλοῦσαν ὅτι μετέρχεται ἔργα συμβολαιογράφου προέβη.

Ὡς τελευταῖον ἀνακύπτει τὸ ἐρώτημα : Μήπως εὑρισκόμεθα τοὐλάχιστον πρὸ ἀναξιοπρεποῦς συμπεριφορᾶς τοῦ δικηγόρου ; Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶνε καθαρῶς ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

(Πῶς δεῖ ἀναφέρεσθαι τοὺς Δικηγορικοὺς Συλλόγους πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον καὶ ἀλληλογραφεῖν πρὸς τὰς δικαστικὰς ἀρχάς).

Ἐν ἄρθρῳ 2ῳ ἐδ. Θ' τοῦ ἀπὸ 3)15 Ἀπριλίου 1833 καὶ ὑπ' ἀριθ. 35 Β. Δ. ἀναγράφονται τάδε : «Εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείαν εἶνε ὑποτεταγμένοι ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός της ὅλα τὰ Δικαστήρια, οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἐπικρατείας, οἱ Μνήμονες, οἱ Συνήγοροι καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικόν, τὸ ὁποῖον τυχὸν ἤθελεν εἶσθαι διωρισμένον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δικαιοσύνης» ἐν ἄρθρῳ 3ῳ τάδε : «Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεία θέλει ὅμως ἀπέχει αὐστηρῶς. . . . καὶ ἀπὸ πᾶσαν παραβίασιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν, τὰς ὁποίας οἱ Νόμοι χορηγοῦσιν εἰς τοὺς Συνηγόρους, εἰς τοὺς Μνήμονας καὶ εἰς ἄλλους μετερχομένους ὑπηρεσίαν τινα εἰς τὸν

δικαστικὸν κλάδον». Ἐν ἄρθρῳ δὲ 12ῳ τοῦ ἀπὸ 3)15 Ἀπριλίου 1833 ὑπ' ἀριθ. 32 Β. Δ. ἀναγράφεται, ὅτι «ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι μιᾶς Γραμματείας καὶ ὅλαι αἱ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὴν ἀρχαὶ καὶ ὑπηρεσίαι ὀφείλουν ἀκριβῆ ὑπακοὴν εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας...» Ἐν δὲ ἄρθρῳ 13ῳ τοῦ ἀπὸ 3)15 Ἀπριλίου 1833, ὑπ' ἀριθ. 33 Β. Δ. ἀναγράφονται τάδε: «Τὰ ἐξερχόμενα ἀπὸ τὰς Γραμματείας πρὸς τὰς ὑπαλλήλους ἀρχὰς ἔγγραφα... καὶ ἐπιγράφονται, ὡς ἐφεξῆς... ὁ τρόπος τοῦ γράφειν εἶνε πρακτικός...» καὶ ἐν ἄρθρῳ 14, τάδε: «Αἱ ὑπάλληλοι ἀρχαὶ εἰς τὰς ἀναφοράς των, καθὼς καὶ οἱ ἰδιῶται εἰς τὰς παραστάσεις ἢ αἰτήσεις των πρὸς τὰς Γραμματείας, θέλουν φυλάττει τοὺς τύπους τῆς ὑποταγῆς· ἡ προσαγόρευσις εἶνε... Κάτωθεν τῆς προσαγορεύσεως σημειοῦται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ἐν συντόμῳ ἡ περίληψις... Ἡ ὑπογραφὴ εἶνε: Εὐπειθέστατος (ὑπηρεσία).

Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων δύο Β. Δ. προκύπτει, ὅτι οἱ Συνήγοροι, οἱ νῦν ἀποτελοῦντες τοὺς Δικηγορικοὺς Συλλόγους, τὸ νομικὸν πρόσωπον, διωρισμένοι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δικαιοσύνης, εἰσὶν ὑποτεταγμένοι εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον, ὁ δὲ ΓΤΙΖ' νόμος δὲν ἐξήρεσεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργείου. Τοὐναντίον διὰ τοῦ ἄρθρου 43 σαφῶς ἐνδείκνυσιν, ὅτι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον αὐτὸ εἰσὶν ὑποτεταγμένοι οἱ Δικηγορικοὶ Σύλλογοι καὶ πρὸς αὐτὸ διὰ τῶν Προέδρων θέλουν ἀναφέρεσθαι. Ἂν δὲ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναγνωρίζηται ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος ὡς ἀνεξάρτητος ἀρχή, δὲν ἕπεται ὅτι εἶνε καὶ αὐτοκέφαλος· ἂν τοιοῦτον ἤθελε τὸν Δικηγορικὸν Σύλλογον ὁ νομοθέτης, θὰ ἀπεκάλει αὐτὸν αὐτοκέφαλον.

Ἡ ἀνεξάρτητος ἀρχὴ ἔχει ἀνωτέραν ἀρχὴν τὸ Ὑπουργεῖον, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ὁποίου ὑπάγεται· ἀνώτερον δὲν ἔχει μόνον ἡ αὐτοκέφαλος ἀρχή.

Αἱ ἀνεξάρτητοι ἀρχαὶ ἀλληλογραφοῦσι πρὸς ὅλας τὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους ἀπ' εὐθείας, ἄνευ δηλ. τῆς μεσολαβήσεως ἄλλης ἀρχῆς, ἐν ᾧ αἱ ὑπάλληλοι ἀρχαὶ ὀφείλουν νὰ τηρήσουν τὴν ὁδὸν τῆς ἱεραρχίας.

Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 43 φράσις «ὁ Σύλλογος ἀναφέρεται καὶ πρὸς τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς» δηλωτικά ἐστιν, ὅτι πρὸς ὅλας τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος ἀναφέρεται καὶ ἀλληλογραφεῖ ἀπ' εὐθείας, ἄνευ δηλ. μεσολαβήσεως ἄλλης ἀρχῆς· ἀλλὰ καὶ δὲν σημαίνει, ὅτι ὀφείλει νὰ φυλάττῃ καὶ πρὸς τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς τύπον ὑποταγῆς. Τύπον ὑποταγῆς, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 3)15 Ἀπριλίου 1833 Β. Δ. φυλάττουν αἱ ὑπάλληλοι ἀρχαὶ εἰς τὰς ἀναφοράς των· ὁ δὲ Δικηγορικὸς Σύλλογος ἀνεξάρτητός ἐστιν ἀρχὴ καὶ ἀλληλογραφεῖ πρὸς τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς οὐχὶ ὡς ὑπάλληλος ἀρχή.

Συνελόντι δ' εἰπεῖν, ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος ἔχει ἀνώτερον τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον· ἀναφερόμενος δ' εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, διὰ τοῦ Προέδρου, ὀφείλει νὰ τηρῇ κατὰ τὰ κεκανονισμένα, τύπον ὑποταγῆς, καὶ νὰ ὑπογράφηται «Εὐπειθέστατος». Τὸν τύπον τοῦτον ὅμως πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην ἀρχὴν τοῦ κράτους ὀφείλει νὰ φυλάττῃ.

Ἐν Καλάμαις τῇ 25 Μαρτίου 1909.

ΧΡΗΣΤ. ΠΕΤΡΕΑΣ
δικηγόρος.

Περίληψες

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν δεχθὲν τὴν ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1909 αἴτησιν τῆς Φωτεινῆς συζύγου Πέτρου Πορσαλέντη τὸ γένος Γαβαλάκη κατοίκου Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1017 ἐ. ἔ. ἀποφάσεώς του, διέταξε τὴν κατὰ τὸν νόμον ἐν περιλήψει δημοσίευσιν καὶ τοιχοκόλλησιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης συμφώνως τοῖς ἄρθροις 677 καὶ 683 τῆς Πολ. Δικονομίας

Ἀθήνησι τὴν 31 Μαρτίου 1909

Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος
Στέφανος Δ. Μαρούλης

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ζήτημα ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον, οὐχὶ τόσον διὰ τὸ μέγεθος τῆς χρηματικῆς βλάβης, ἣν ὑφίστανται οἱ διάδικοι, ὅσον διὰ τὴν ὄψιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐμφανίζεται, ἀνακινεῖ ἡ κατωτέρω ἐπιστολή.

Κύριε Συντάκτα

Ὡς γνωστὸν ὁ νόμος ΑΥΝΘ' τοῦ 1887 προκειμένου περὶ ἐρήμην ἀποφάσεων κατὰ διαμενόντων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁρίζει ὅτι περίληψις δημοσιεύεται ἐν δυσὶν ἐφημερίσι τῆς πρωτευούσης, ὁριζομέναις ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὑποχρεοῦται ὅθεν ὁ διάδικος νὰ ἐνεργῇ τὰς ἐκ τοῦ νόμου ταύτας δημοσιεύσεις εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ ὁριζομένας ἐφημερίδας, αἱ ὁποῖαι κυριαρχικῶς οὕτως εἰπεῖν ὥρισαν τὴν διατίμησιν διὰ τὰς δημοσιεύσεις ταύτας εἰς δρχ. 10-12 ἢ καὶ 14 ποσὸν ὅπερ ἀναγκαστικῶς κατεβάλλετο. Τὴν τοιαύτην τοῦ τύπου τακτικὴν πατάσσουσα ἡ ἐφημερὶς «Ἀθῆναι» προεκήρυξεν, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι δέχεται νὰ ἐνεργῇ τοιαύτας δημοσιεύσεις ἀντὶ μόνον δρ. 6 ἀνοίγουσα τὸ στάδιον τοῦ ἐλευθέρου κατὰ τῆς πιέσεως ταύτης συναγωνισμοῦ καὶ παρέχουσα ἀφορμὴν ὅπως ἡ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου παραλείπῃ νὰ ὁρίζῃ τὰς πλεονεκτικῶς πλείονα ἀπαιτούσας ἐφημερίδας. Οὕτως εἶχον μέχρι τινὸς τὰ πράγματα ἐν καταστάσει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνεκτῇ. Ἤδη ὅμως εὑρισκόμεθα πρὸ ἑτέρου ἀπροχωρήτου. Ἐδημιουργήθη τράστ εἰς τὸ ὁποῖον ἀτυχῶς μετέχει καὶ ἡ ἐγείρασα πρώτη φωνὴν διαμαρτυρίας ἐφημερίς, κατὰ τὸ ὁποῖον τράστ ἡ διατίμησις δὲν εἶνε πλέον 10 ἢ καὶ 12 δραχ. ἀλλὰ 20!!! ἤτοι διὰ τὰς ἐν δυσὶν ἐφημερίσιν ὡς λέγει ὁ νόμος δημοσιεύσεις ὀφείλει ὁ διάδικος νὰ καταβάλῃ δραχ. 40!!! δι' ὑποθέσεις πολλάκις εὐτελοῦς ἀξίας, ὡς κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε αἱ εἰρηνοδικειακαί. Ἀνάγκη νομίζω ν' ἀμυνθῶμεν κατὰ τῆς πιέσεως ταύτης καὶ ἀφοῦ εὐχαριστήσωμεν τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ τράστ διὰ τὴν συγκατάβασιν ἣν ἐπιδεικνύουσιν ἀπαιτοῦντες μόνον δρ. 20 (διατὶ ὄχι διπλάσια ἢ τριπλάσια) νὰ ὑποδείξωμεν ἁρμοδίως τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τὸ ἀσκούμενον ἄτοπον ὅπως λυθῶμεν τῆς φορολογίας ταύτης.

Δύναται νομίζομεν κάλλιστα τὸ Ὑπουργεῖον νὰ ὁρίζῃ πρὸς δημοσίευσιν ἐφημερίδας μὴ μετεχούσας τοῦ τράστ.

Μετ' ἐξαιρέτου ἐκτιμήσεως
Ε. Θ. Κ.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ
ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

Καθ' ἣν στιγμὴν παρ' ἡμῖν, διὰ τῆς τελευταίας ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἣν παρεθέσαμεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 28 Φεβρουαρίου, ἁπλοποιεῖται ἀφελέστατα τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης γίνεται δεκτὸν ὅτι ὑφίσταται μόνον μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔλαβε καὶ ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν ὁ παραλήπτης, ἀλλαχοῦ, καὶ ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ, συζητοῦν περὶ ἀπορρήτου τοῦ τηλεφώνου! Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ τηλεφώνου ἀπόρρητον δὲν ἐκτείνουν μέχρι τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, οὐχ ἧττον δέχονται ὅτι δέον ἐπ' αὐτοῦ νὰ ἐφαρμοσθοῦν κατ' ἀναλογίαν αἱ διατάξεις αἱ προστατεύουσαι τὸ ἀπόρρητον τῶν τηλεγραφημάτων, διότι λέγουν ἡ διὰ τοῦ τηλεφώνου συνεννόησις εἶνε παραπλησία πρὸς τὴν τηλεγραφικήν.

* * *

Τὸ θέμα εἶνε ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς κυρίως παρ' ἡμῖν, ὅπου οἱ δημόσιοι ἔρανοι εἶνε συνηθέστατοι πρὸς ἐξυπηρέτησιν ποικίλων, φιλανθρωπικῶν ἰδίως σκοπῶν. Ἐν τούτοις τὸ ἐρώτημα ἐτέθη ἐπ' ἐσχάτων ἐν Γερμανίᾳ ὡς ἑξῆς: Ποία ἡ νομικὴ θέσις μιᾶς ἐπιτροπῆς ἥτις συνέστη ὅπως συλλέξῃ ἐράνους ὑπὲρ πλειόνων παθόντων τι, ἀπέναντι τῶν παθόντων; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο προεκλήθη ἐξ εἰδικῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν συνέστη ἐπιτροπὴ σκοποῦσα τὴν συλλογὴν ἐράνων πρὸς περίθαλψιν ὡρισμένου ἀριθμοῦ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν ἐργατῶν μεταλλείων.

Μετὰ τὴν συλλογὴν χρηματικοῦ τινος ποσοῦ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε τὴν διάθεσιν αὐτοῦ καθ' ὃν αὕτη ἔκρινε τρόπον, τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν ἀπεδέχθησαν αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανά. Τοιουτοτρόπως ἠγέρθη ἐκ μέρους αὐτῶν ἀγωγὴ κατὰ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπίκειται δίκη εἰς ἄκρον ἐνδιαφέρουσα διὰ τὰ νομικὰ ἰδίως ζητήματα. Πρὸ παντὸς οὐδεὶς ποτε ἠμφισβήτησεν ὅτι ἡ κυριότης τοῦ ἐκ τοῦ ἐράνου ποσοῦ ἀνήκει εἰς ἐκείνους δι' οὓς προωρίσθη, ἀφοῦ οἱ συλλέξαντες τοῦτο κατήρτισαν μετὰ τῶν καταβαλόντων τὴν σύμβασιν τῆς ἐντολῆς ὅπως τὰ διδόμενα εἰς αὐτοὺς ποσὰ καταβάλωσιν εἰς ὡρισμένον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀριθμὸν προσώπων. Πρόκειται ἄρα περὶ συμβάσεως πρὸς ὄφελος τρίτου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὁποίας καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ τρίτου καταβαλὼν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ λαβόντος πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπὲρ τοῦ τρίτου καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως κατὰ τοῦ λαβόντος. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ σημείου τούτου, εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῶν ὑπὲρ τρίτου συμβάσεων εἴτε τῶν ἀρχῶν τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς διοικήσεως *ὑπὲρ ἄλλου δι' ἄλλον*, τὸ πρᾶγμα ἐξοικονομεῖται. Τί γενήσεται ὅμως ὅταν τὰ πρόσωπα ὑπὲρ ὧν οἱ ἔρανοι εἶνε ἀόριστα κατ' ἀριθμόν, ὡρισμένα δὲ μόνον κατὰ ἰδιότητα, ὡς οἱ ὑπὸ τῶν σεισμῶν παθόντες καὶ τὰ παρόμοια; Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἢ πρὸ τῆς συλλογῆς τῶν ἐράνων καθωρίσθη ὁ τρόπος τῆς διανομῆς αὐτῶν, ὁπότε τὴν τήρησιν τούτου ἐποπτεύει ἡ διοίκησις, ἢ δὲν καθωρίσθη, ὁπότε καὶ πάλιν ἡ ἐποπτεία ἀνήκει εἰς τὴν διοίκησιν ἔχουσαν συναρωγὸν καὶ τὸν Ποινικὸν νόμον. Ἂν ὅμως οἱ ἔρανοι ἀπέβλεπον ὡρισμένα κατ' ἀριθμὸν πρόσωπα δὲν εἶχε δὲ καθορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων καὶ ὁ τρόπος τῆς διαθέσεως, τότε τὰ τῆς διαθέσεως ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ὑπὲρ ὧν οἱ ἔρανοι. Εὐνόητον ὅτι πλὴν τῶν ἄνω περιπλοκῶν εἶνε νοηταὶ μυρίαι ἄλλαι, ὧν ἡ λύσις ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῶν ὑπὲρ τρίτου συμβάσεων.

* * *

Δυστυχῶς ἡ νομική μας φιλολογία σπανιώτατα ἐκτείνει τὴν φιλοδοξίαν της πέραν τοῦ Ταινάρου, διὰ τοῦτο δὲ πᾶσαν περίπτωσιν, καθ' ἣν νομικὴ ἐργασία ἑλληνικὴ ἀπασχολεῖ, καὶ δὴ εὐφήμως, τοὺς ἐν Εὐρώπῃ σοφοὺς τὴν θεωροῦμεν ἀξίαν προσοχῆς. Μίαν ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων ἂς σημειωθῇ ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐπὶ τῇ ἑβδομηκοστῇ ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου Αἰμιλίου Friedberg πανηγυρικὸν τεῦχος εἰς ὃ ἔλαβον μέρος καὶ οἱ ἐπιστήμονές μας Δ. Πετρακάκος, γράψας μελέτην «Περὶ τῆς νομικῆς θέσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας» καὶ Κωνστ. Ράλλης περὶ «τῆς εἰσόδου εἰς τὴν Μονὴν κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον». Κριτικὴν τοῦ τεύχους τούτου, εἰς ὃ ἔλαβον μέρος καὶ δέκα τρεῖς ἄλλοι ἐκ τῶν τῆς πρώτης γραμμῆς Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων, δημοσιεύει εἰς τὸ τεῦχος τῆς 15 Φεβρουαρίου 1909 τῆς ἐν Βερολίνῳ «ἐφημερίδος τῶν Νομικῶν» ὁ γνωστὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Λειψίᾳ Πανεπιστημίου Ροδόλφος Sohm, ὅστις περὶ τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Δ. Πετρακάκου παρατηρεῖ ὅτι εἶνε *ἐνδιαφέρουσα καὶ περισπούδαστος.*

Ἀριθ. 1113.

Ἀποδεικτικὸν

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν εἰκοστὴν τρίτην (23) τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ἐννεακοσιοστοῦ ἐννάτου 1909 ἔτους ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 11 1)2 Π. Μ. ὁ ὑποφαινόμενος δικαστικὸς κλητὴρ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν Ἀλκιβιάδης Χριστοφίλου τῇ ἐγγράφῳ παραγγελίᾳ τοῦ ἐπιτάσσοντος Γεωργίου Π. Στεργίου κατοίκου Κορωπίου, μετέβην καὶ ἐπέδωκα πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν, κατοικοεδρεύοντα ἐνταῦθα, διὰ τὸν ἀγνώστου διαμονῆς Κωνσταντῖνον Α. Κουλουριώτην ἀντίγραφον ἐξ ἀπογράφου ἐκτελεστοῦ ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 11 τῆς 28 Ἰανουαρίου 1905 ἀποφάσεως τοῦ Εἰρηνοδικείου Κρωπίας πρὸς γνῶσίν του, ἐπιτασσόμενον ἅμα διὰ τῆς παρὰ πόδας τοῦ ἀντιγράφου καὶ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1909 ἐπιταγῆς νὰ τοῦ πληρώσῃ δραχμὰς (129 καὶ 60)οο) ἑκατὸν εἴκοσι ἐννέα καὶ 60)οο μετὰ τοῦ τόκου των πρὸς 8 ο)ο ἐτησίως ἀπὸ τῆς 19 Ἰανουαρίου 1905 μέχρις ἐξοφλήσεως διὰ δικαστικὰ ἔξοδα δραχ. δέκα (10) καὶ δι' ἀπόγραφον ἀντίγραφον, ἐπιταγήν, ἐπίδοσιν καὶ δημοσίευσιν διὰ τοῦ τύπου δραχ. δέκα ὀκτὼ (18) καὶ εἰς ἔνδειξιν.

Ὁ λαβὼν Εἰσαγγελεὺς
Α. Σπηλιάδης

Ὁ Δικαστ. Κλητὴρ
Α. Χρηστοφίλου

Ἀριθ. 10367

Ἀποδεικτικὸν

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν εἰκοστὴν τετάρτην Μαρτίου 1909 ἐννεακοσιοστοῦ ἐννάτου ἔτους ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 10 π. μ. ὁ ὑποφαινόμενος δικ. κλητὴρ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν Ἀλέξ. Ἀντωνιάδης τῇ ἐγγράφῳ παραγγελίᾳ τοῦ δικηγόρου κ. Ν. Καρᾶ πληρεξουσίου τῆς ἐν Ἀθήναις ἑδρευούσης ἐμπορικῆς κρεωπωλικῆς ἑταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Φ. Φίλιος καὶ Σία» ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς Φιλ. Φιλίου, κατοίκου Ἀθηνῶν μετέβην καὶ ἐπέδωκα πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν κατοικοεδρεύοντα ἐνταῦθα διὰ τὸν Ἐρνέστον Μοντέ, ἀλλοδαπὸν κάτοικον Ἀθηνῶν καὶ ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς, ἀντίγραφον ἐξ ἀπογράφου ἐκτελεστοῦ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1445 ἐ. ἔτους ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν πρὸς γνῶσίν του καὶ διὰ τὰς νομίμους συνεπείας ἐπιτασσομένου ἅμα ἵνα ἐμπροθέσμως πληρώσῃ 1) διὰ κεφάλαιον δραχμὰς 528 καὶ 70)00 2) τοὺς τόκους πρὸς 9 ο)ο ἐτησίως ἀπὸ τῆς 22 Νοεμβρίου 1908 3) τὰ ἐπιδικασθέντα ἔξοδα καὶ τέλη καὶ δημοσίευσιν εἰς ἐφημερίδα δραχ. 25 καὶ ταύτης ἐντὸς ἕως ἐξοφλήσεως.

Καὶ εἰς ἔνδειξιν συνετάγη τὸ παρόν.

Ὁ λαβὼν Εἰσαγγελεὺς
Α. Σπηλιάδης

Ὁ δικ. κλητὴρ
Ἀλέξ. Ἀντωνιάδης

Ἀποδεικτικὸν

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἕκτην (26) Μαρτίου 1908 (τοῦ ἐνεακοσιοστοῦ ἐννάτου ἔτους ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11 π μ. ὁ ὑποφαινόμενος κλητὴρ τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν Ἠλίας Καζακόπουλος, τῇ ἐγγράφῳ παραγγελίᾳ τοῦ Δικηγόρου Δευκαλίωνος Ρεδιάδου, πληρεξουσίου τοῦ Ζαχαρία Λυμπεριάδου, κατοίκου Ἀθηνῶν, μετέβην καὶ ἐπέδωκα πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν διὰ τὸν ἀγνώστου διαμονῆς ἀντίδικον Ἀβραὰμ Ἰ Φελοὺς τέως κάτοικον Τρικκάλων, τὴν ἀπὸ 20 Μαρτίου ἐ. ἔ. κλῆσιν του κατὰ 1ον) τῆς ἐν Πειραιεῖ ἑδρευούσης ἐμπορικῆς ἑταιρίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Α. καὶ Γ. Σμιγδαλᾶ καὶ 2ον) Ἀβραὰμ Ι. Φελοὺς ἀπευθυνομένην ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου Νοτίου πλευρᾶς Πειραιῶς καὶ ἔχουσαν οὕτω. «Καλῶ τοὺς ἀντιδίκους »ἐμπροθέσμως πρὸς συζήτησιν τῆς ἀπὸ 15 »Ὀκτωβρίου 1907 κατ' αὐτῶν ἀγωγῆς μου »καὶ ἀπευθυνωμένης ἐνώπιον τοῦ Δικαστη»ρίου τούτου, μὴ συζητηθείσης κατὰ τὴν σή»μερον δικάσιμον, ἐξαιτούμενος τὴν παραδο»χὴν αὐτῆς καθοκληρίαν καὶ τὴν καταδίκην »τῶν ἀντιδίκων εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα καὶ »τέλη».—Καὶ εἰς ἔνδειξιν.

Ὁ Λαβὼν
Α. Σπηλιάδης

Ὁ Δ. Κλητὴρ
Ἠλ. Καζακόπουλος

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΕΩΡΓ. Α. ΜΠΑΛΗ
Ὑφηγητοῦ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου

ΝΟΜΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ
Τεῦχος ἐκ σελ. 72.

ΣΠΥΡ. Σ. ΕΥΚΛΕΙΔΟΥ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Ἐξεδόθη τὸ τρίτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου ἐκ σελίδων 175.
Τιμᾶται δρ. 4,65

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τόμ. 1. τεύχ. Α' 1908 Τιμᾶται δραχ. 2

ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ
ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ τἀνάπαλιν μεταφράζονται καὶ ἀντιγράφονται ἀντὶ δραχ. 3 τὴν σελίδα (χαρτοσήμου) εἰς τὸ γραφεῖον ἀντιγράφων διὰ γραφομηχανῶν, πλατεῖα Ἁγίου Γεωργίου (Καρύτση) ἀριθ. 10.
Πληρεξούσια *ξένα μεταφράζονται ὡσαύτως.*

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Δικαιοσύνης» διὰ τὸ τρέχον δικαστικὸν ἔτος ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου Σαββάτου τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ λήγει τὸ τελευταῖον Σάββατον τοῦ Ἰουνίου, ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 7.50, δύναται δὲ νὰ καταβληθῇ καὶ εἰς δύο δόσεις ἐκ δρ. 4.

Ἐκ τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος συγγράμματος τοῦ Πρωτοδίκου κ. ***Α. Γεωργοπούλου,*** *τὰ ὑπολειφθέντα ὀλίγα σώματα πωλοῦνται παρὰ τῷ ἐκδότῃ Δ. Τερζοπούλῳ κάτωθι Στοᾶς Ἀρσακείου ἀντὶ δραχμῶν 15.*

Τύποις Π. Α. Πετράκου